

*І.С. Івахненко,
д. екон. наук, професор
ORCID: 0000-0001-7166-1023*

*Ю.А. Чуприна
д. екон. наук, доцент
ORCID: 0000-0002-4934-2058*

*Д.О. Приходько
к. техн. наук, доцент
ORCID: 0000-0002-4926-4790*

*Київський національний університет будівництва і архітектури,
м. Київ, Україна*

РОЗШИРЕННЯ І ДОПОВНЕННЯ МЕТОДИЧНОГО БАЗИСУ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ» ЯК СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕНЕДЖМЕНТ»

Головний вектор сучасного розвитку вищої економічної освіти в Україні визначається загальним спрямуванням вітчизняної вищої школи на входження в загальноєвропейський і світовий освітній простір, гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої освіти в контексті Болонського процесу.

Стратегічна мета реформування й модернізації вищої освіти і науки в Україні — створення ефективного інноваційного освітнього середовища у вищих навчальних закладах через сприяння прогресивним нововведенням, упровадження найсучасніших технологій і моделей навчання. Навчальний процес у сучасному університеті повинен здійснюватися «з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтуватися на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, системі управління та організації праці в умовах ринкової економіки» [1].

Навчальний процес у вищій школі – це система організації навчально-виховної діяльності, в основу якої покладено органічну єдність і взаємозв'язок викладання (діяльність викладача) і учіння (діяльність студента), спрямованих на досягнення цілей навчання, розвитку особистості студента, його підготовки до професійної діяльності.

Підготовка сучасного фахівця з менеджменту, забезпечення його конкурентних переваг на ринку вимагає акцентування уваги на реалізації низки загальних та фахових компетентностей, зокрема, здатності: до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; аналізувати та структурувати проблеми та результати діяльності організації,

зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища; формувати обґрунтовані рішення; правильно обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту; вміти знання в практичних ситуаціях та формувати нові креативні ідеї. З цією метою доцільно формувати у майбутнього спеціаліста як аналітичні навички, так і вміння себе представити, тобто проємоційні навички власної особи спеціаліста. Доцільно приділити увагу формуванню навичок публік рілейшнз менеджера-фахівця, застосовуючи такі світові тренди як інтерактивність, глобалізацію, елементи колаборації середовищ та навичок. Для розвитку основних компетентностей менеджера доцільним є формування та постановка комплексної проблеми, яку має вирішити група студентів у поєднанні з індивідуальними завданнями: визначити завдання, розділити повноваження та відповідальність, визначити альтернативи та прийняти ефективне обґрунтоване управлінське рішення.

Аналіз сучасної економічної практики свідчить, що високих результатів підприємства можуть досягати лише за систематичного і цілеспрямованого новаторства, націленого на пошук можливостей, які відкриває середовище господарювання щодо виготовлення і впровадження нових видів товарів, нових виробничих і транспортних засобів, освоєння нових ринків і форм організації виробництва. Це передбачає особливий, новаторський, антибюрократичний стиль господарювання, в основі якого – орієнтація на нововведення, систематична і цілеспрямована інноваційна діяльність. Тому для сучасної економіки є найважливішим завданням оволодіти знаннями та навичками у сфері інноваційної діяльності. На це і спрямована програма курсу «Інноваційний менеджмент». [3]

Метою вивчення курсу – формування системи знань з управління інноваційною діяльністю, визначення стратегії і тактики інноваційного забезпечення суб'єктів господарювання. Завдання вивчення курсу – допомогти студентам глибоко засвоїти теорію і практику управління інноваціями на підприємстві, опанувати стратегію і тактику інноваційного забезпечення підприємства, знаходження оптимальних інноваційних рішень. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати сутність і методологічні основи інноваційного менеджменту принципи управління ризиками при управлінні інноваціями, прибутком, інвестиціями і активами, вміти застосовувати інструменти антикризового управління грошовими потоками, що направлені на інноваційну діяльність, володіти методикою вивчення вартості капіталу та опанування способів оптимізації структури інновацій. Для цього у процесі вивчення курсу треба опанувати теоретичними засадами здійснення інноваційної діяльності, розглянути чинне законодавство, що регламентує її, виявити та вивчити практичні особливості управління інноваційними процесами та підвищення їх

ефективності.

Класичні (традиційні) економічні дисципліни (менеджмент, адміністративний менеджмент, операційний менеджмент, управління персоналом та ін.) повинні постійно оновлюватись за змістом через динамічні зміни у підприємницькому середовищі. Необхідність перегляду змісту навчальних дисциплін з підготовки менеджерів та суміжного з ним профілю викликає і динамічний розвиток економічних знань, збагачення їх новими поняттями і категоріями.

На сьогодні вивчення навчальної дисципліни «Інноваційний Менеджмент» дає можливість студентам :

1. Отримати фундаментальні знання щодо інновацій та інноваційних процесів з точки зору фірм і галузей;

2. Використовувати основні теоретичні інструменти, які допомагають аналізувати і управляти реальними процесами інноваційної діяльності;

3. Високо цінувати важливість розуміння питань пов'язаних з інноваційною діяльністю для розвитку підприємств, галузей, країн і громадян;

4. Розширити бачення інноваційного менеджменту та включити проєктування як невід'ємну частину інноваційного процесу і в якості практичного підходу до розробки продукту/послуги;

5. Здобути професійні компетенції з глобальним розумінням інноваційного менеджменту;

6. Отримати набір навичок, які можна застосувати як у великих багатонаціональних організаціях, так і в малому бізнесі;

7. Розвинути науково-дослідний потенціал і здобути поглиблене розуміння діяльності, що робить внесок в інноваційний процес. [2]

Побудова інформаційної економіки, поширення цифрових технологій та інтелектуалізація всіх сфер життєдіяльності суспільства активізують вітчизняні підприємства до пошуку сучасних механізмів підвищення конкурентоспроможності та інтеграції в міжнародний простір. Виклики майбутнього потребують нових підходів до управлінського інструментарію, зокрема й стосовно інноваційного менеджменту, який разом з іншими чинниками спроможний забезпечити інноваційний поступ країни, оскільки «нині інноваційна діяльність в Україні характеризується структурною деформацією; інституційною неповнотою; неузгодженістю та незбалансованістю технологічних, економічних і соціальних аспектів».

Якість інноваційного менеджменту в цьому контексті визначатиметься рівнем поширення смарт-інновацій не лише в технологічному просторі, а й в управлінській сфері. Отже, інноваційний менеджмент слід доповнити вивченням сучасних майданчиків інноваційного наповнення, тобто інтелектуалізованих структурних підрозділів, здатних організаційно й технологічно реалізовувати смарт-технології. У зв'язку із цим змінюватиметься підхід до побудови

організаційної структури підприємства і на заміну вертикально-орієнтованим структурам із громіздкою системою ієрархії та гальмівною силою бюрократії придуть горизонтальні структури і зв'язки, здатні розвивати креативний потенціал персоналу підприємства. Така тенденція відповідає правилам побудови громадянського суспільства і засвідчує, що децентралізовані структури, здатні до самоорганізації, значно гнучкіші й адаптивніші.

Окрім того, популяризація технології блокчейн сприятиме переходу від ієрархічної моделі до плоскої, у якій управлінські рішення приймаються прозоро і, відповідно, зростає ступінь довіри. Ця інноваційна технологія сьогодні проходить випробування й адаптацію до нових сфер діяльності, окрім фінансової, що вплине на переосмислення бізнес-процесів та й узагалі перегляд ідеології управління. Незважаючи на гальмівні сили (інерційність ринку, відсутність відповідної законодавчої бази, традиційний опір змінам, скептицизм людей, які позбавлені інноваційного мислення), система блокчейн успішно тестується в багатьох сферах (логістика, медицина, фінансова сфера тощо). Сьогодні використання блокчейн-технологій домінує у діяльності провідних банків світу та країнах з інноваційно розвиненою економікою. Із цієї причини перспективи поширення її в українській економіці є цілком реальними.

Інноваційний процес також супроводжується інформаційним забезпеченням, впливаючи на якість інноваційного менеджменту. «Рационально побудована система інформаційних потоків забезпечить адекватне реагування і своєчасне використання потрібних методів і інструментів в умовах соціально-економічної невизначеності й нестабільності, а також дасть змогу здійснити об'єктивний аналіз соціально-економічного розвитку регіону та підприємств, розташованих на його території» [5, с. 104]. Інформаційно-комунікаційні можливості підприємств сьогодні змінюються під впливом багатьох зовнішніх чинників. Інформаційний простір розгортається у глобалізаційних масштабах, стрімко наповнюється, інформація стає важливою цінністю, однак водночас спостерігається дефіцит достовірної інформації про оригінальні технології, ринкові тенденції, ресурсний потенціал тощо. Незважаючи на техноглобалізм, для багатьох вітчизняних підприємств інформаційний ресурс обмежений джерелом інформації, що негативно впливає на оперативне структурування інформаційних масивів. Відсутність належної інформації та складна процедура її опрацювання ускладнюють моделювання інноваційних процесів, прогнозування попиту на інноваційну продукцію, автоматично збільшуючи ризик прийняття неефективних управлінських рішень. Однак побудова цифрової економіки і перевід цифрової інформації на блокчейн-платформу зможуть нейтралізувати ці проблеми.

Слід звернути увагу на контекст інноваційності мотивації менеджерів, що має свої особливості як у форматі мотиваційного поля, так і використанні сучасних інструментів мотивування персоналу всіх категорій, дотичних до інноваційного ланцюжка створення та реалізації інноваційного продукту. Як зазначають науковці, «креативна робота характеризується принциповими відмінностями від будь-якого іншого виду трудової діяльності, оскільки вона пов'язана з пошуком принципово нових рішень на основі неоднозначних даних. Отже, у теорії та практиці менеджменту людських ресурсів мають існувати особливі способи виявлення, оцінки, мотивації та розвитку креативності новаторів» [4].

Отже, високий рівень ефективності інноваційних змін уможливується завдяки високому рівню якості інноваційного менеджменту, що забезпечує належні умови інноваційного розвитку підприємства. Ефективні інноваційні зміни повинні стати основною ідеологією інноваційного менеджменту, реалізація якої відбуватиметься за умови якісної зміни змістовного наповнення функцій інноваційного менеджменту та відповідності принципам інтелектуалізації, динамічності, самоорганізації, саморегуляції, саморозвитку

Список використаних джерел:

1. Захарчин Г.М. Нові аспекти інноваційного менеджменту в умовах трансформації економіки. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. Випуск 72-1. с. 95-99.
2. International Standart ISO 56002 “Innovation Management” <https://www.sis.se/api/document/preview/80012916/>
3. Сучасний менеджмент : моделі, стратегії, технології : Матеріали XXI всеукр. щоріч. студент. наук.-практ. конф. за міжнарод. участю. 23 квіт. 2020 р. Одеса : оріду наду, 2020. 642 с.
4. Кара Н.І., Зинич Л.В. Особливості інноваційного менеджменту в діяльності міжнародних компаній. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2021. № 2 (6). <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25480/nzmeded-40-46.pdf>
5. Ілляшенка С.М. Інновації у маркетингу і менеджменті : монографія / Суми : Папірус, 2013. 616 с.